

Ostrowiec Świętokrzyski-Sudół/ Krzemionki

Sprawozdanie z działalności merytorycznej Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim w roku 2022

I. Gromadzenie, katalogowanie i naukowe opracowanie zgromadzonych zbiorów.

- Wydanie 50 oświadczeń o gotowości przyjęcia ruchomych zabytków archeologicznych z badań na terenie regionu świętokrzyskiego. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie.
- Przyjęcie w depozyt na pięć lat z Muzeum Narodowego w Kielcach 17 sztuk obrazów (*Odcienie realizmu-malarstwo portretowe ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach*). Aranżacja i realizacja wystawy.
- Przyjęcie od Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach 757 zabytków archeologicznych, w tym 85 zabytków wydzielonych i 672 zabytki masowe.
- Wypożyczenie od Stowarzyszenia Miłośników Historii Szczekocin i Okolic w Szczekocinach kompletu szklanych pozytywów rodziny Halpertów (157 sztuk) w celu ich rozpoznania i wykonania cyfrowej digitalizacji.
- Przyjęcie do Muzeum na wystawy czasowe obiektów pochodzących z placówek:
 - Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy, *Leon Wyczółkowski-malarstwo, rysunek, grafika* – 72 obiekty,
 - Muzeum Archeologiczne w Krakowie, *Ukraina przed wiekami* – 415 obiektów.
- Pozyskanie do zbiorów działu sztuki i rzemiosła artystycznego 22 obiektów o łącznej wartości 9.250 zł (zakup); do działu historii 1154 sztuk obiektów o łącznej wartości 13.358,00 zł (w tym 956 darów o łącznej wartości 5.558 zł, oraz 198 sztuk zakupów o łącznej wartości 7.800 zł).

Oddziały Muzeum:

Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki
Sudół 135a, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

Pałac Wielopolskich w Czystociarach
ul. Świętokrzyska 37, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

Krzemionkowski region prehistorycznego
górnictwa krzemienia paslastego
zapisany na Liście Światowego Dziedzictwa w roku 2016

- Zakup porcelany ćmielowskiej:
 - fason *Dorota*, proj. L. Tomaszewski, 1961
 - fason *Lotos*, 6 szt. filiżanek, proj. W. Potacki, lata 70.
- Zakup obrazu olejnego Krzysztofa Cioka z 1989 roku.
- Pozyskanie do zbiorów daru 100 fotografii i 146 celuloidowych negatywów Narcyza Pawłowicza.
- Digitalizacja i obróbka graficzna zdjęć i negatywów Narcyza Pawłowicza.
- Digitalizacja i obróbka graficzna 157 sztuk szklanych pozytywów Tadeusza Halperta.
- Pozyskanie daru kilkuset zdjęć i kilku dokumentów dokumentujących działalność Osiedlowego Domu Kultury w Ostrowcu Świętokrzyskim ze zbiorów Jadwigi Kwiatkowskiej.
- Pozyskanie w darze mezuzy.
- Pozyskanie w darze zestawu fotografii, dokumentów i przedmiotów związanych z rodziną Halpertów od Mikołaja Stawowego.
- Pozyskanie kolekcji zielników z lat 1915-1934, odkrytej w Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Ostrowcu Świętokrzyskim.
- Zwrot do Muzeum 52 sztuk muzealiów wypożyczonych do Izby Pamięci Cukrownictwa w Częstocicach na wystawę *Cukrownicy-Bohaterowie Naszej Niepodległości*.
- Zabezpieczanie na czas transportu i przewóz muzealiów z Krzemionek do Pałacu Wielopolskich.
- Kontynuacja prac nad opracowaniem wyników badań wykopaliskowych i nadzorów archeologicznych prowadzonych w latach 2016-2017 i 2019-2021 na stan. 14 w Ostrowcu Świętokrzyskim – Częstocicach.
- Prace Komisji Inwentaryzacji, Kwalifikacji i Wyceny Muzealiów.
- Opracowanie naukowe muzealiów przyjętych do zbiorów (wykonywanie kart zabytków).
- Prowadzenie katalogu fotografii zabytków archeologicznych ze zbiorów Muzeum w Krzemionkach.

- Kontynuacja prac nad tworzeniem litoteki surowców krzemiennych, a w tym pozyskanie fragmentu konkrecji krzemienia pasiastego z m. Grzybów, gm. Staszów, woj. świętokrzyskie, krzemienia czekoladowego z rejonu tzw. „Pól Stockich” – msc. Stoki, gm. Ćmielów, krzemienia kredowego z msc. Stara Kornica, gm. Stara Kornica, woj. mazowieckie.
- Wyjazdy i interwencje terenowe po informacjach o przypadkowych odkryciach zabytków archeologicznych oraz współpraca ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w procedurze ich przekazania do zbiorów muzeum (5 spraw), w tym:
 - Wyjazd do Kunic gm. Wojciechowice i przejęcie zabytkowej siekiry krzemiennej od przypadkowego znalazcy oraz przygotowanie dokumentacji zabytku i wniosku do Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o przekazanie jej do zbiorów Muzeum.
 - Przygotowanie materiałów do opracowania siekiry z Woli Szczygielkowej, gm. Bodzentyn oraz przejęcie zabytku od Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do zbiorów.
- Połączenie zbiorów bibliotecznych Pałacu Wielopolskich i Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki w jedną Bibliotekę MHA z siedzibą w Sudole. Wzbogacenie księgozbioru biblioteki o 60 woluminów (wartość 1.947,61 zł), w tym 2 pochodzące z zakupów o wartości 40,61zł oraz 58 podarowanych o łącznej wartości 1.807,00 zł.
- Gromadzenie literatury dotyczącej badań przyrodniczych w rezerwacie i obszarze Natura 2000.
- Tworzenie fotograficznej bazy o zasobach przyrodniczych rezerwatu.
- Rozpoczęcie tworzenia zbioru okazów botanicznych i faunistycznych MHA (ww. zielnik oraz pierwsze gabloty z okazami chrząszczy zebranymi w czasie inwentaryzacji przyrodniczej).

II. Zabezpieczenie i konserwacja zbiorów, w tym zabezpieczanie zabytków archeologicznych oraz obiektów kultury materialnej i przyrody.

- Stały monitoring stanu zachowania podziemnej trasy turystycznej, w tym udział w przeprowadzanych kontrolach Okręgowego Urzędu Górniczego, oraz terenu Rezerwatu w Krzemionkach – na obszarze znajdującym się pod opieką Muzeum.

- Wykonywanie bieżących zadań i zleceń wynikających z Planu Ruchu Zakładu.
- Testy urządzeń do pomiarów temperatury i wilgotności w podziemiach.
- Inspekcja podziemi w celu sprawdzenia stanu zachowania substancji zabytkowej i urządzeń technicznych.
- Sprawowanie opieki nad częścią Rezerwatu Przyrody „Krzemionki Opatowskie” poprzez monitoring stanu struktur archeologicznych i substancji przyrodniczej (regularne kontrole terenowe i z użyciem 4 fotopułapek) wraz z niezbędnymi zabiegami pielęgnacyjnymi (usuwanie nadmiaru podszytu celem rozwoju gatunków chronionych i uczytelnienia struktur archeologicznych m.in. poprzez wypas owiec na polu górniczym) – w ramach działań własnych oddziału Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki oraz poprzez zlecenia zewnętrzne, w tym:
 - współpraca z instytucjami ŚWKZ i RDOŚ w Kielcach – wnioski o przeprowadzenie prac porządkowych związanych z zabezpieczeniem terenu trasy turystycznej, wniosek o zezwolenie na odstępstwa od zakazów panujących w rezerwach związanych z pracami inwentaryzacyjnymi, wniosek o zezwolenie na odstępstwa od zakazów panujących w rezerwach związanych z powstawianiem wiat turystycznych itp.,
 - uczestnictwo w postępowaniu sądowym dotyczącym nielegalnych wjazdów na teren rezerwatu,
 - monitoring obszaru rezerwatu w szczególności 8 ha w pobliżu trasy turystycznej, interwencje terenowe na obszarze Rezerwatu,
 - wykonanie kompleksowej inwentaryzacji wybranych grup systematycznych na terenie Rezerwatu (gady, płazy, ptaki, ssaki, bezkręgowce, rośliny i siedliska),
 - wykonanie oznakowania przeszklonych elementów pawilonów (zlecenie dla Fundacji Szklane Pułapki),
 - monitorowanie liczebności nietoperzy na obszarze podziemnej trasy turystycznej w Krzemionkach,
 - współpraca z Leśnym Bankiem Genów Kostrzyca – nowy zbiór fragmentów tkanek, które posłużą do zachowania różnorodności genetycznej dzwoniecznika wonnego i obuwika pospolitego w postaci banku DNA;
 - współpraca z Katedrą Geobotaniki i Ekologii Roślin Uniwersytetu Łódzkiego – konsultacje w sprawie gatunków roślinności chronionej na powierzchni 8 ha w rezerwacie.

- współpraca z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Kielcach – konsultacje w sprawie gatunków roślinności chronionej oraz prac w rezerwacie.
- Monitoring stanu zachowania zabytków na wystawie *Władcy Krzemienia*.
- 1261 sztuk muzealiów zostało poddanych konserwacji zachowawczej.
- Przeprowadzenie inwentaryzacji zieleni na terenie przypałacowego parku w Częstocicach. Aktualizacja założeń rewitalizacji parku. Zaplanowano nasadzenia uzupełniające.
- Wykonanie wstępnej oceny zdrowotności drzew w parku w Częstocicach i zaplanowanie wykonania badań szczegółowych oraz prac pielęgnacyjnych wraz z ich przeprowadzeniem.
- Przeprowadzenie prac przy konserwacji elementów rekonstrukcji osady pradziejowej w Krzemionkach. Przebudowa części ogrodzenia osady. Drobne prace remontowe rekonstrukcji chat. Aktualizacja treści tabliczek informacyjnych w obrębie osady. Aranżacja wnętrza chat i ich otoczenia (w tym m.in. gromadzenie i wykonywanie elementów wyposażenia: replik strojów i narzędzi, naczyń i innych przedmiotów; pozyskiwanie materiałów i surowców).

III. Urządzanie wystaw stałych i czasowych.

Wystawy stałe w siedzibach Muzeum:

- *Władcy Krzemienia* - ekspozycja stała zrealizowana ze środków POiŚ w roku 2021 - oprowadzanie i działania edukacyjne oraz bieżąca opieka nad ekspozycją realizowane jako działalność bieżąca oddziału - Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki;
- Udostępnianie fragmentu Rezerwatu Krzemionki poprzez zwiedzanie trasy turystycznej – częściowa modernizacja trasy wykonana ze środków POiŚ w 2021 r. Udostępnianie dla zwiedzających fragmentu oryginalnego zabytku objętego najwyższą formą ochrony - pola górniczego z zachowanymi hałdami przyszybowymi i zagłębieniami poszybowymi, rekonstrukcją szybu górniczego (*Pawilon Wojciech*) oraz umożliwienie wglądu w jednostki górnicze - jamowe i niszowe (*Pawilon nr 6*), komorowe (zejście do kopalni przez *Pawilon Zenon*) i filarówo-komorowe (podziemna część trasy obejmuje ok. 450 m i prowadzi do wyjścia przez *Pawilon Stefan*); ekspozycje stałe dotyczące historii badań Krzemionek w pawilonach i w *Domku Archeologa* (tamże możliwa organizacja minikonferencji) - stały dozór i zapewnienie drożności poszczególnych odcinków

trasy, oprowadzanie, opieka nad ekspozycją, doraźna konserwacja zabytkowych struktur (w oparciu o zezwolenia Konserwatora Zabytków) realizowane jako stała działalność bieżąca oddziału - Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki.

- Udostępnianie rekonstrukcji pradziejowej osady z odtworzonymi obiektami mieszkalnymi kultury pucharów lejkowatych, amfor kulistych i mierzanowickiej oraz kurhanem kultury pucharów lejkowatych – udostępnianie (zwiedzanie z przewodnikiem, warsztaty, prezentacja elementów życia codziennego w młodszej epoce kamienia i wczesnej epoce brązu), bieżąca konserwacja i utrzymanie obiektów w ramach działalności oddziału – Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki; przewidywane dokonanie dalszych remontów części obiektów mieszkalnych, ogrodzenia i poszerzenie przestrzeni ekspozycyjnej osady w ramach działalności bieżącej przy wsparciu w formie dotacji celowych na zakup materiałów.
- Ekspozycja stała w Pałacu Wielopolskich - *Odcienie realizmu - malarstwo portretowe ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach*
- Ekspozycja stała poświęcona historii Pałacu Wielopolskich i rejonu Ostrowca Świętokrzyskiego w kontekście dziedzictwa kulturowego doliny rzeki Kamiennej oraz północnej części regionu świętokrzyskiego – prace projektowe i aranżacyjne przy wsparciu MKiDN (dotacja celowa na zakup gablot) – działanie bieżące oddziału Pałac Wielopolskich w Częstocicach. Planowane zakończenie prac – 2023/ 2024 r.

Wystawy czasowe:

Oddział Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki:

- *Megality Europy*
- *Od osady z epoki kamienia do Parku Kulturowego – Osada Łowców Fok w Rzucewie, gmina Puck* – wystawa plenerowa
- *Zygmunt Krzak. Archeolog i dawny świat nad Kamienną*
- *Jan Samsonowicz – odkrywca neolitycznych kopaliń w Krzemionkach* – wystawa plenerowa (zlikwidowana w październiku 2022)

Oddział Pałac Wielopolskich w Częstocicach:

- *Leon Wyczółkowski – malarstwo, rysunek, grafika* – wystawa z kolekcji Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy

- *Ukraina przed wiekami* – wystawa ze zbiorów dawnych Muzeum Archeologicznego w Krakowie

Działania związane z wystawiennictwem w obu oddziałach:

- Pozyskanie sponsora wystawy czasowej *Leon Wyczółkowski-malarstwo, rysunek, grafika* (Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych w Warszawie).
- Ustalenia z Muzeum Archeologicznym w Krakowie w sprawie terminu realizacji i warunków użyczenia wystawy *Ukraina przed wiekami*.
- Wyjazd do Instytutu Archeologii UMCS w Lublinie w celu odwiezienia materiałów z wystawy *Krzemień w przyrodzie i kulturze*.
- Przygotowanie wykazu usterek i braków na wystawie *Władcy Krzemienia* i przekazanie ich do biura inżyniera projektu.
- Demontaż wystaw *10 lat badań archeologicznych Muzeum w Krzemionkach* oraz *Postańcy z Przeszłości*.
- Współpraca z dr. Hanną Kowalewską-Marszałek, Dorotą Cyngot i Zbigniewem Kubińskim z IAE PAN w Warszawie przy przygotowaniu wystawy *Zygmunt Krzak. Archeolog i dawny świat nad Kamienną* (od czerwca 2022).
- Organizacja wystawy *Kamienie. Megalithy Europy* - fotografii obiektów megalitycznych autorstwa Franco Storti'ego we współpracy z Franco Storti'm, Barbarą Lewandowską, Adamem Myrtą (od czerwca 2022).
- Wypożyczenie replik zabytków na wystawę *Oświecenie. Historie wybrane* realizowanej w Muzeum Historii Regionalnej – Pałacyk Oborskich w Mielcu.

IV.Organizowanie badań i ekspedycji naukowych, w tym archeologicznych, prowadzenie kwerend.

- Weryfikacja terenowa nowożytnego stanowiska archeologicznego w miejscowości Stare Stoki, gm. Ćmielów.
- Weryfikacja terenowa wczesnonowożytnego stanowiska hutniczego w miejscowości Stoki Duże, gm. Ćmielów.
- Przeprowadzenie badań nieinwazyjnych (rozpoznanie powierzchniowe, z użyciem detektorów metali i geofizyczne) na kompleksie wielokulturowym w

Jastkowie, gm. Ćmielów w oparciu o umowę ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (wrzesień – listopad 2022 r.).

- Konsultacje z dr. hab. Markiem Florkiem z Delegatury WUOZ w Sandomierzu w sprawie zniszczonego kurhanu w miejscowości Bodzechów, gm. *loco*.
- Przygotowanie na zlecenie WUOZ w Kielcach wykazu stanowisk związanych z pradziejową, średniowieczną i nowożytną eksploatacją i przeróbką kopalin w rejonie Rudy Kościelnej, Stoków, Borii i Śródborza.
- Przeprowadzenie kwerendy archiwum arkuszy AZP (online) w celu kontynuowania badań powierzchniowych na obszarze Nadleśnictwa Starachowice i Nadleśnictwa Marcule. Kontynuacja badań.
- Konsultacje z M. Gorzkowską w sprawie terenu badań powierzchniowych na trasie północno-zachodniej obwodnicy Starachowic.
- Przyjęcie zgłoszenia dotyczącego potencjalnego stanowiska archeologicznego związanego z wydobywaniem krzemienia w Wierzbicy (woj. mazowieckie, pow. radomski, gm. Wierzbica) i przekazanie informacji M. Szubskiemu i J. Budziszewskiemu z UKSW w celu dalszego kontaktu z MWKZ w Radomiu.
- Kwerenda do wystawy *Ćmielowska porcelana 1920-1945 Art. deco i nie tylko*.
- Kwerendy w Muzeum Historyczno-Archeologicznym w Ostrowcu Świętokrzyskim:
 - dot. przedmiotów z fabryki fajansu Lewi Zeliga Sunderlanda funkcjonującej w Ilży w latach 1823 – 1885;
 - dot. widokówek PTTK z lat 60. XX w. dla Krzysztofa Lorka;
 - dot. getta ostrowieckiego dla Karoliny Sulej;
 - dot. Zakładów Ostrowieckich w czasie II wojny światowej dla Marii Czaputowicz-Głowackiej;
- Kwerenda w archiwum Urzędu Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego do przyszłorocznej wystawy o neonach.
- Kwerenda nt. Napoleona Ordy, wykonaną na rzecz Karola Kucharskiego – kustosa Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce.
- Kwerenda w zasobach inwentarza muzealiów historycznych MHA na wniosek dr Barbary Kasprzyk-Dulewicz w związku z pracą nad rozdziałami do monografii Ostrowca Świętokrzyskiego.

- Kwerenda w zasobach inwentarza muzealiów historycznych MHA na wniosek Muzeum Narodowego w Lublinie w związku ze skarbem z Karczmisk.
- Kwerendy biblioteczne przeprowadzone w Bibliotece Miejskiej w Ostrowcu Świętokrzyskim, Bibliotece Miejskiej w Sandomierzu, Bibliotece Wojewódzkiej w Kielcach na potrzeby własnych badań. Kwerendy przeprowadzono na temat: historia miasta Ostrowiec, Powstanie Styczniowe w regionie, „Republika Ostrowiecka”, dobra podworskie Mikułowice, i inne.
- Uzyskanie ekspertyzy heraldycznej dotyczącej herbów na fasadzie Pałacu Wielkopolskich w Częstocicach – Ostrowcu Świętokrzyskim przez dr. hab. Tomisława Giergiela, pracownika Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie.
- Organizacja Naukowego Obozu Chiropterologicznego w Krzemionkach we współpracy z Uniwersytetem Gdańskim.
- Inwentaryzacja chrząszczy, roślin i siedlisk, gadów, płazów, ptaków i ssaków na terenie rezerwatu, głównie w granicach pola górniczego w Krzemionkach. Obserwacje awifauny, chiropterofauny i entomofauny połączone z badaniami wpływu ruchu turystycznego na poszczególne taksony.
- Prace związane z włączeniem Krzemionek do krajowego monitoringu nocka Bechsteina we współpracy z Instytutem Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk.
- Prace związane z włączeniem Krzemionek do krajowego monitoringu gniewosza plamistego we współpracy ze Stowarzyszeniem Natrix.

V. Prowadzenie działalności edukacyjnej, artystycznej, animacyjnej i upowszechniającej kulturę (organizowanie lekcji muzealnych, warsztatów, wykładów).

- Udział pracowników Muzeum w wydarzeniach plenerowych poza siedzibą: *Żelazne Korzenie* w Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach; *Biesiada Archeologiczna* w Masłomęczu, gm. Hrubieszów; Piknik Archeologiczny *Rydno* w Skarżysku Kamiennej; Obchody *Europejskich Dni Dziedzictwa* w Wąchocku. Popularyzacja wydobywania i obróbki krzemienia pasiastego w pradziejach oraz innych elementów archeologicznego dziedzictwa doliny rzeki Kamiennej.

- Wypożyczenie owiec z Jura Parku w Bałtowie celem realizacji zapisów Planu Ochrony rezerwatu przyrody Krzemionki Opatowskie oraz edukacji w zakresie historycznym i przyrodniczym.
- Upowszechnianie treści dotyczących zakresu merytorycznego działalności jednostki za pośrednictwem portalu Facebook – zwiększenie zakresu tematycznego postów. Zestawienie ilościowe w dziale dotyczącym działań marketingowych.
- Zamieszczanie notek popularyzatorskich przygotowywanych przez dr. Szymona Modzelewskiego, dotyczących archeologii powszechnej, prehistorii i historii górnictwa na oficjalny profil Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki na portalu Facebook: Osada Hacilar – 13.01.2022; Piekary pod Krakowem – 19.01.2022; Datowanie metodą potasowo-argonową – 26.01.2022; Deir El-Medina – 10.02.2022; Windmill Hill 1922 – 6.03.2022; Dura Europos 1922 – 27.03.2022; Lespugue 1922 – 17.04.2022; Groby królewskie z Ur 1922 – 08.05.2022; Grobowiec Tutanchamona 1922 – 20.05.2022; Mohendźo Daro 1922 – 05.06.2022; Książnice Wielkie 1922 – 12.06.2022; Wykopaliska w świątyni Zeusa Olimpijskiego w Atenach 1922 – 03.07.2022; Wykopaliska w Gródku na Wołyniu 1922 – 18.09.2022; Badania Asine w Grecji 1922 – 25.09.2022; Badania Pueblo Pecos 1922 – 12.10.2022; Idol z Dagenham 1922 – 20.11.2022; Wykopaliska J. Garstranga w Aszkelonie 1922 – 27.11.2022; Wizyta uczestników Międzynarodowego Kongresu Geologów Czwartorzędu i Archeologów Paleolitu w 1961 r. w Krzemionkach – 29.11.2022; Wizyta Colina Renfrew w Krzemionkach w 1962 r. – 18.12. 2022.
- Redakcja i uzupełnianie treści merytorycznych ze strony internetowej Muzeum, przygotowanie słownika terminów archeologicznych, górniczych i geologicznych, kwerenda biblioteczna i internetowa na potrzeby nowej strony internetowej i słownika, kwerenda w poszukiwaniu materiałów graficznych i multimedialnych z przeznaczeniem na stronę Muzeum, uzupełnienie bibliografii Krzemionek.
- Nadzór nad tworzeniem przez studentów UJK w Kielcach gry planszowej promującej Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki.
- W ramach obchodów 100-lecia odkrycia kopalń krzemienia pasiastego w Krzemionkach Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim w dniach **16-24 lipca** oraz **13-15 sierpnia** 2022 roku organizowało wydarzenia jubileuszowe, w znacznej części sfinansowane ze środków MKiDN w ramach dotacji celowej na realizację zadania *Obchody 100-lecia odkrycia kopalń krzemienia pasiastego w Krzemionkach*, co pozwoliło nadać im właściwy wymiar. Była to szczególna okazja, by Krzemionki – Obiekt Światowego Dziedzictwa UNESCO i Pomnik Historii zyskały należną im uwagę ogółu społeczeństwa. Wydarzenie było celebrowane w gronie archeologów,

konserwatorów zabytków górniczych, geologów, przyrodników, organizatorów turystyki oraz wszystkich miłośników pradziejów, którzy przez lata inicjowali i wspierali działania mające na celu zachowanie i umiejętne udostępnienie tego unikalnego zabytku archeologicznego. Program wydarzenia obejmował uroczystość inauguracyjną, wernisaż wystawy *Megality Europy*, inscenizację teatralną z komentarzem historycznym, spacerów archeologiczno-przyrodniczych po rezerwacie, laboratoria naukowe, ekspozycje planszowe towarzyszące wydarzeniu, prelekcje realizowane przez archeologów, historyków i specjalistów nauk pomocniczych archeologii, pokazy i warsztaty rekonstrukcyjne na terenie osady neolitycznej – *Krzemionkowskie Spotkania z Epoką Kamienia*, plenerowy koncert muzyki etnicznej, filmy dokumentujące i popularyzujące przebieg obchodów (materiały z serii #Obchody100Krzemionek opublikowane na muzealnym kanale YouTube, stronie internetowej i social mediach Muzeum oraz za pośrednictwem lokalnej telewizji), emisję *Kuryera Krzemionkowskiego* – Magazynu Towarzystwa Entuzjastów Kultury Prehistorycznej i Antycznej, koncert muzyki etnicznej, emisję monety okolicznościowej wydanej przez NBP we współpracy z Muzeum oraz okolicznościowej karty pocztowej wydanej przez Poczta Polska. W dniach 13-15 sierpnia odbył się *Ostrowiecki Festiwal Kultury Prehistorycznej i Antycznej*, a ostatnim akcentem obchodów była konferencja naukowa zorganizowana w październiku 2022 r.

- Współpraca przy realizacji reportażu TVP3 Kielce *Krzemienne opowieści*.
- Opieka merytoryczna nad studentami IA UJ w Krakowie, IA UMK w Toruniu, IA UŁ w Łodzi, IA UMCS w Lublinie oraz IA UKSW w Warszawie podczas ich pobytu na praktykach i wycieczkach dydaktycznych w Krzemionkach. Oprowadzanie po terenie rezerwatu i pozostałych komponentach dobra światowego, organizacja wykładów i zajęć terenowych.
- Organizacja przedsięwzięć okazjonalnych w Muzeum Archeologicznym i Rezerwacie Krzemionki: Dzień Babci i Dziadka 22.01, Majówka na Osadzie 30.04-3.05, Dzień Dziecka 1.06, Europejskie Dni Archeologii 17.06, Weekend Seniora z Kulturą (udział w akcji MKiDN) 1-2.10., Dzień Funduszy Europejskich 7-9.10, Mikołajki 3-4.12.
- Realizacja 64 zajęć edukacyjnych (warsztatów i lekcji muzealnych ukierunkowanych na popularyzację zagadnień związanych z ochroną zabytków archeologicznych, dziedzictwem kulturowym regionu świętokrzyskiego oraz ochroną przyrody) w Muzeum Archeologicznym i Rezerwacie Krzemionki, w których łącznie wzięło udział 947 osób. Warsztaty z cyklu *Sobota w muzeum* (27 zajęć). Realizowane tematy m.in.: Pradziejowi artyści, Tropie przeszłości, Zwierzyńiec w sztuce, Pradziejowe dzidy, Dzień tkaczki, Święto Drzewa,

Spotkania z neolitycznym górnikiem, Jak nie zgubić się w lesie, Zbuduj z nami jaskinię, Dzień w pradziejowej osadzie – przygotowania do zimy, Miłość w świecie przyrody, Co huczy w lesie, Pisanki naturą malowane, Ale kino, Pasiaste owady, Mój pierwszy łuk, Śmierć i pogrzeb w dawnych wiekach, Kolczasty przyjaciel każdego ogrodu – Międzynarodowy Dzień Jeża, Świąteczne ekoozdoby, Bombkowe historie. Ferie w Muzeum. Tematy zajęć: Na tropie leśnych zwierząt, Spotkanie z przewodnikiem-podróżnikiem, Gry planszowe – dawniej i dziś, Dzień Babci i Dziadka w Muzeum, Spotkanie z neolitycznymi górnikiem, Jak nie zgubić się w lesie?, Zbuduj z nami jaskinię, Leśne śpiochy, Spotkanie z neolitycznymi górnikiem.

- Marek Wójcicki - wykład nt. *Z dziejów Ostrowca (1597-2022)*, wygłoszony w Publicznej Szkole Podstawowej nr 7 im. Henryka Sienkiewicza w Ostrowcu Świętokrzyskim, 50 uczestników (Ostrowiec Świętokrzyski, 30.05.2022 r.);
- dr Andrzej Przychodni – wykład *Terra sigillata – porcelana antyku, obecna także na ziemiach polskich* podczas spotkania Miłośników Archeologii Żywej (Krzemionki, 17.06.2022 r.);
- dr Szymon Modzelewski – wykład *Krzemionki: historia i znaczenie wielkiego odkrycia* podczas spotkania Miłośników Archeologii Żywej (Krzemionki, 17.06.2022 r.);
- Marek Wójcicki - wykład dla uczniów PSP 7 im. Henryka Sienkiewicza w Ostrowcu Świętokrzyskim pt. *Pierwsza publiczna egzekucja w okupowanym Ostrowcu Świętokrzyskim dokonana w dniu 30 września 1942 r.*, 75 uczestników (Ostrowiec Świętokrzyski, 20.09.2022 r.);
- Organizacja spotkania z dr Marią Wiktorią Radwan, autorką książki *Mieczysław Radwan. Historia prawdziwa*. (Krzemionki, 11.12.2022 r.) Zakup części nakładu i redystrybucja.
- Współorganizacja spotkania upamiętniającego 80. rocznicę likwidacji getta w Ostrowcu Świętokrzyskim (Ostrowiecki Browar Kultury, 26 października 2022 r.), Organizatorzy – Jews of Ostrowiec Memorial Project, Miejskie Centrum Kultury, Biuro Wystaw Artystycznych, Stowarzyszenie im. Jana Karskiego, Stowarzyszenie Kulturotwórcze *Nie z tej Bajki*.
- Uruchomienie (październik 2022) działalności edukacyjnej oddziału Pałac Wielopolskich o charakterze stałym oraz czasowym (związanej z aktualnymi ekspozycjami czasowymi). Tematy realizowane w ramach działań edukacyjnych: Życie i twórczość Leona Wyczółkowskiego, Symbole Niepodległej, Gry i zabawy arystokracji, Tajemnice nietoperzy, Smak i zapach świąt:

- 11 zajęć muzealnych, w których wzięło udział 224 osób.
- 9 warsztatów, w których wzięło udział 113 uczestników.
- 2 spotkania dedykowane rodzinom z cyklu Sobota w muzeum.
- Organizacja koncertu *Najpiękniejsza jest muzyka polska* z okazji Narodowego Święta Niepodległości w Pałacu Wielopolskich – ponad 100 odbiorców.
- Przygotowanie warsztatów z opisu dzieła sztuki, które towarzyszyły wystawie poświęconej twórczości Leona Wyczółkowskiego i prowadzenie pilotażowych warsztatów.
- Zrealizowanie kilku spacerów historycznych po terenie Ostrowca Świętokrzyskiego dla grup zorganizowanych.
- Wojciech Mazan - wykład pt. *3D w stylu retro. O fotografiach Tadeusza Halperta* podczas promocji książki Tadeusza Halperta.
- Organizacja i prowadzenie promocji książki *Ziemia kielecka na pocztówkach PTTK*. (Pałac Wielopolskich, 09.12.2022). Zakup egzemplarzy książki i redystrybucja.
- Udział w realizacji wydawnictw filatelistycznych emisji *100. rocznica odkrycia pradziejowych kopalń krzemienia pasiastego w Krzemionkach*.
- Konsultacja i przygotowanie haseł dotyczących MHA do mapy Ostrowca Świętokrzyskiego wydanej przez Urząd Miasta.
- Emisja materiałów wideo przygotowanych we współpracy z Lokalną TV jako efekt realizacji zadań w ramach *obchodów 100-lecia odkrycia kopalń krzemionkowych* w sieciach telewizji kablowych w Polsce.

VI. Prowadzenie działalności naukowej, w tym udziału pracowników Muzeum w konferencjach i seminariach naukowych.

- Udział w debacie on-line pt. *Badać czy nie badać? Jak pracować nad rozwojem publiczności muzealnej*, zorganizowanej przez Stowarzyszenie Muzealników Polskich oraz Poznańskie Centrum Dziedzictwa w ramach cyklu *Muzea jutra*, dn. 25 stycznia 2022 r.

- Udział w szkoleniu *Skuteczna promocja atrakcji turystycznych w internecie* (organizator: Droplabs; online, 15 marca).
- Udział w debacie on-line pt. *Infrastruktura akcji „Reinhardt” w Lublinie*, zorganizowanej przez Państwowe Muzeum na Majdanku w ramach obchodów 80. rocznicy akcji „Reinhardt”, omawiającej szczegóły eksterminacji ludności żydowskiej, 21 kwietnia 2022 r.
- Szkolenie w zakresie organizacji zbiorów przyrodniczych w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu. (5 i 6.04.2022 r.)
- dr Andrzej Przychodni – międzynarodowa konferencja archeologiczna pn. *Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im mittleren Donauraum*, przygotowanie i wygłoszenie (z dr Anną Lasotą) prelekcji pt. *Closed findings and Samian ware (terra sigillata) from Ostrów as the next complexes defining relative chronology of the Roman period in Poland* (Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, 29.04.2022 r.)
- Artur Jedynak – wykład *Krzemionki – pradziejowe kopalnie krzemienia pasiastego. Sto lat od odkrycia* podczas spotkania Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Oddział Kielecki (Biuro Wystaw Artystycznych w Kielcach, 8.06.2022 r.)
- Udział w V konferencji naukowej *Wieś polska podczas II wojny światowej*, zorganizowanej przez Delegaturę IPN w Kielcach i Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, (22.06.2022 r.)
- Udział w konferencji prasowej on-line pt. *Digitalizacja i udostępnianie cyfrowych dóbr kultury – zabytków oraz grobów i cmentarzy wojennych*, zorganizowanej przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie (12.09.2022 r.)
- Łukasz Misiuna - wystąpienie na temat chiropterofauny Krzemionek na *XXIX Ogólnopolskiej Konferencji Chiropterologicznej*. Poznań, 16-18.09.2022 r.
- Przygotowanie i realizacja jubileuszowej konferencji **100 lat od odkrycia Krzemionek** (6 i 7 października 2022 r.).
 - Artur Jedynak - wygłoszenie referatu pt. *Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki w badaniach, konserwacji i promocji pradziejowego górnictwa krzemienia w pierwszych dwóch dekadach XXI wieku*.
 - Artur Jedynak i Piotr Wroniecki (firma Montefortino) – wygłoszenie referatu pt. *Neolityczne pola górnicze krzemienia jako osobliwości*

przyrodnicze i techniczne w Europie. Metodyka badań na przykładzie Krzemionek (Przedgórze Ilżeckie, środkowo-wschodnia Polska)

- Udział w szkoleniu online Narodowego Instytutu Dziedzictwa: Zarządzanie dziedzictwem na poziomie lokalnym i ujmowanie dziedzictwa w rewitalizacji – szkolenie dla województwa lubelskiego i podkarpackiego: *Dziedzictwo w planowaniu przestrzennym, Dziedzictwo w planowaniu przestrzennym i ochrona krajobrazu, Rola Parku Kulturowego jako mechanizmu projektowania rozwoju lokalnego opartego o ochronę dziedzictwa, Zieleń zabytkowa.* (11.10.2022 r.)
- Udział w debacie *Fotografia rzemieślnicza. Twórcze przekształcenia o potencjale badawczym działań artystycznych w kontekście historii fotografii rzemieślniczej* organizowanej przez Muzeum Warszawskiej Pragi. Warszawa, 14.10.2022 r.

VII. Udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych

- Liczebnie w zbiorach Muzeum przeważają zabytki archeologiczne, z których znaczną część stanowią depozyty Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W pierwszej połowie roku 2022 systematycznie przenoszone były zbiory i wyposażenie zdeponowane tymczasowo w oddziale Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki do Pałacu Wielopolskich w Częstocicach. Zakończenie tego zadania planowane jest w roku 2024 (naprawy gwarancyjne w Pałacu oraz przesunięcie realizacji wystawy stałej).
- Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki dysponuje pomieszczeniami magazynowymi powstałymi w ramach projektu realizowanego w roku 2011 (nowa siedziba Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim w Sudole) przeznaczonymi głównie na zbiory archeologiczne, w tym depozyty Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz zbiory Działu Przyrodniczego.
- W siedzibie głównej funkcjonuje fachowa biblioteka, gromadząca łącznie 8520 woluminów. Biblioteka i archiwum zakładowe w Krzemionkach posiadają stosowne pomieszczenia i wyposażenie.

Działania dotyczące zbiorów i zabytków objętych opieką MHA:

- Przeprowadzenie kwerendy w Muzeum Historyczno-Archeologicznym w Ostrowcu Świętokrzyskim (oddział Krzemionki) dotyczącej przedmiotów

z fabryki fajansu Lewi Zeliga Sunderlanda funkcjonującej w Ilży w latach 1823-1885, oraz kwerendy w dziale historii dotyczącej wydania książki przez Pana Krzysztofa Lorka.

- Przeprowadzono 3 kwerendy na rzecz podmiotów zewnętrznych (m.in. Fundacja Instytut Łukasiewicza, Muzeum Zamkowe w Sandomierzu).
- Przeprowadzenie kwerendy w Księdze Pamiątkowej Krzemionek w celu odnalezienia reprezentatywnych wpisów na potrzeby udostępnienia w związku z Jubileuszem 100-lecia odkrycia kopalń krzemionkowych.
- Orowadzanie gości Muzeum oraz grup turystycznych po wystawie stałej, rezerwacie, trasie podziemnej i rekonstrukcji osady pradziejowej oraz prezentacja materiałów, w tym:
 - wizyta uczestników konferencji EA, *The enviroment as the archive of past human activities*;
 - wizyta Dicony Whitewooda. kustosa pradziejowej kopalni w Grimes Graves;
 - zapoznanie z rezerwatem i podziemiami grupy studentów Instytutu Historii UJK w Kielcach;
 - wizyta p. Dariusza Szółtyśiaka, geologa, zastępcy kierownika ruchu Zabytkowej Kopalni Srebra, w Tarnowskich Górach – obiektu światowego dziedzictwa UNESCO;
 - oprowadzanie po trasie podziemnej i wybranych miejscach w rezerwacie studentów Koła Naukowego Archeologii Pradziejowej Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego „Bifas”;
 - prezentacja zabytku i oprowadzanie po wystawie grupy zarządców dróg powiatowych;
 - zapoznanie z kopalniami krzemionkowskimi (trasa podziemna oraz kopalnia 4/606) i rezerwatem grupy studentów z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu;
 - oprowadzanie po wystawie i trasie turystycznej studentów kierunku Ochrona i Zarządzanie Dziedzictwem Kulturowym Instytutu Archeologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie;
 - przeprowadzenie kilku wykładów oraz ćwiczeń terenowych wraz z zapoznaniem się z kopalniami w Krzemionkach i pozostałymi komponentami Dobra Światowego studentek Instytutu Archeologii

Uniwersytetu Jagiellońskiego w ramach praktyki terenowej i muzealnej odbywanej przez nie we wrześniu w MHA;

- wizyta studyjna przedstawicieli japońskiej branży turystycznej w Krzemionkach – udostępnienie ekspozycji i trasy - 12.10.
- Przygotowanie materiałów oraz dokumentacji wypożyczenia figury górnika/krzemieniarza neolitycznego oraz rekonstrukcji narzędzi do rozpalania ognia i repliki tarczki solarnej kultury mierzanowickiej na wystawę pt. *Oświeetlenie. Historie wybrane* w Muzeum Historii Regionalnej w Mielcu (marzec – czerwiec, wypożyczenie 21.06.).
- Przygotowanie zestawienia prac archeologiczno-konserwatorsko-górnicznych w Krzemionkach w latach 1999 – 2021 dla Tomasza Migdasa – kierownika ruchu zakładu górniczego, do wydawnictwa jubileuszowego AGH w Krakowie.
- Przygotowanie zestawienia zdjęć dotyczących Krzemionek dla prof. Tadeusza Mikosia z Wydziału Górnictwa i Geoinżynierii AGH, będącego redaktorem wydawnictwa poświęconego 100-leciu badań i zagospodarowania Krzemionek.
- Oprowadzanie po trasie podziemnej fotografów i filmowców działających na zlecenie Ministerstwa Kultury i władz samorządowych, gości specjalnych z Polski i zagranicy.
- Udzielanie informacji o zbiorach oraz odpowiedzi na zapytania instytucji i osób prywatnych wykonujących prace naukowe, muzealnicze i konserwatorskie z dziedziny archeologii i historii, prace popularnonaukowe oraz realizujących projekty edukacyjne związane z promocją archeologii i prehistorii, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki krzemionkowskiej oraz historii regionalnej.

VIII. Publikacje naukowe i popularnonaukowe.

- Wydanie dwóch numerów pisma Towarzystwa Entuzjastów Kultury Prehistorycznej i Antycznej pn. *Kuryer Krzemionkowski* służącego promocji merytorycznej obchodów jubileuszu 100-lecia odkrycia kopalń krzemionkowskich.
- Kamil Kaptur - prace nad przygotowaniem i druk artykułu pt. *Narzędzie, broń bojowa czy myśliwska? Średniowieczne i nowożytne zabytki z miejscowości Janik w gminie Kunów* do 2 tomu „Rocznika Ostrowieckiego” wydanego przez Akademię Nauk Stosowanych w Ostrowcu Świętokrzyskim.

- dr Szymon Modzelewski - publikacja artykułów popularnonaukowych w czasopiśmie: „Archeologia Żywa”: *Archeolog wygnaniec* (nr 1/83), *Cyna – metal cenniejszy od złota* cz. 1 (nr 2/84) ; „Opiekun: Dwutygodnik Diecezji Kaliskiej”: 25.01.2022 pt. *Początki pisma*, 07.02.2022 pt. *Pradziejowy i starożytny Iran* cz. 1, 22.02.2022 pt. *Pradziejowy i starożytny Iran* cz. 2, 08.03.2022 pt. *Pradziejowy i starożytny Iran* cz. 3, 22.03.2022 pt. *Pradziejowy i starożytny Iran* cz. 4, 05.04.2022 pt. *Pradziejowy i starożytny Iran* cz. 5, 21.04.2022 pt. *Pradziejowy i starożytny Iran* cz. 6, 04.05.2022 pt. *Pradziejowy i starożytny Iran* cz. 7.
- dr Szymon Modzelewski - prace nad korektą i uzupełnieniem dwóch artykułów (*Evidence of local metal processing, Other metal finds*) do publikacji poświęconej wynikom archeologicznych badań nieinwazyjnych w Novae w Bułgarii.
- dr Szymon Modzelewski - publikacja artykułu pt. *Krzemionki miejsce niezwykle* w czasopiśmie „Spotkania z Zabytkami” Nr 5-6 (423-424), XLVI, 2022.
- dr Szymon Modzelewski - przygotowanie do publikacji i korekta artykułu konferencyjnego *Ropa naftowa i jej pochodne w pradziejach i w starożytności* do czasopisma „Wiek Nafty”.
- dr Szymon Modzelewski - przygotowanie do publikacji pracy doktorskiej pt. *Noryckie zagłębie metalurgii żelaza* w Wydawnictwie Profil-Archeo z Krakowa, pozyskiwanie ilustracji.
- Barbara Dzioba – tekst pt. *Bronisław Kryński. Twórca różowej porcelany* do *Rocznika Ostrowieckiego* Nr 2/2022 wyd. Stowarzyszenie Nauka, Edukacja, Rozwój, działające przy Wyższej Szkole Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim.
- Artur Jedynak - kontynuacja prac nad redakcją II tomu serii *Silex et Ferrum*.
- Przygotowanie wespół z IAE PAN Warszawa 60. tomu czasopisma *Archaeologia Polona* z okazji 100. rocznicy odkrycia Krzemionek oraz jako tom pokonferencyjny ze spotkania *9th International Conference UISPP Commission on Flint Mining in Pre- and Protohistoric Times* odbywającego się w 2019 roku w Muzeum Archeologicznym i Rezerwacie Krzemionki (Artur Jedynak, dr Andrzej Przychodni).
- Artur Jedynak - przygotowanie artykułu *Non-invasive Investigation of Segment C of the "Krzemionki" Exploitation Field. Initial Research Results* do 60. tomu czasopisma *Archaeologia Polona* (we współpracy z P. Wronieckim.)

- Artur Jedynak - praca nad artykułem *Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej na stan. 6 w Szewnie, pow. ostrowiecki* (tytuł roboczy) do czasopisma *Prähistorische Zeitschrift*, we współpracy z dr. M. Szeligą i U. Jedynak.
- dr Andrzej Przychodni - współpraca z IAE PAN w Krakowie oraz PAU i IA UJ (dr Anna Lasota i prof. dr hab. Renata Madyda-Legutko) w związku z realizacją tomu zawierającego zabytki z województwa podkarpackiego serii wydawniczej Europejskiej Unii Nauk *Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum, Polen*.
- Artur Jedynak i dr Andrzej Przychodni - przygotowanie artykułu wstępnego *The centenary jubilee of the discovery of prehistoric striped flint mines in Krzemionki* do tomu 60. *Archaeologia Polona*.
- dr Andrzej Przychodni - korekta i ukazanie się drukiem artykułu *The show must go on. Subjective reflections on the reconstruction of everyday life of ancient iron smelters in the Świętokrzyskie region, Central Poland* w tomie pokonferencyjnym *Archaeological open-air museums. Reconstruction and re-enactment - reality or fiction?* wydanym przez Muzeum Podkarpacjki w Krośnie, Krosno 2022.
- Łukasz Misiuna - Publikacja tekstów popularnonaukowych w portalu wKielcach.info oraz w miesięczniku „Dzikie Życie”: *Rezerwat Krzemionki - fascynująca historia geologiczna Ziemi, Kamienna - rzeka mocy krzemienia i żelaza, Pałac pośród starych lip i pradziejowych osobliwości*. Prace nad artykułem *Nietoperze zimujące w neolitycznych kopalniach krzemienia pasiastego w Krzemionkach*.
- Kinga Niekurzak - Opracowanie i redakcja artykułu pt. *Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki* promującego działalność edukacyjną muzeum skierowaną do grup przedszkolnych dla Magazynu Montessori.

IX. Wdrażanie działań dotyczących wpisu na listę UNESCO Krzemionkowskiego Regionu Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego.

- Prace przy redakcji ostatecznej wersji Planu Ochrony *Parku Kulturowego Pradziejowego Górnictwa Krzemienia nad Kamienną* - kontynuacja z 2021 roku.

- Korespondencja w sprawie wyłączeń terenu zabytkowych pól eksploatacyjnych (w tym wpisanych na Listę światowego dziedzictwa UNESCO) z gospodarki leśnej z Nadleśnictwem Ostrowiec Świętokrzyski.
- Współpraca z Narodowym Instytutem Dziedzictwa oraz Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków przy wdrażaniu działań ochronnych dla Dobra Światowego Dziedzictwa (m. in. przygotowanie wpisu do rejestru zabytków, kontrole itp.).
- Współpraca z samorządami dot. wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla inwestycji planowanych na obszarze miejsca światowego dziedzictwa (opinie merytoryczne).
- Współpraca z innymi instytucjami i organizacjami w sprawie usprawnienia ochrony zabytków archeologicznych, w tym z listy światowego dziedzictwa UNESCO (m. in. Lasy Państwowe, Policja, organizacje pozarządowe)
- Sprawozdawczość z działań Muzeum służących realizacji rekomendacji zawartych w decyzji wpisowej dla *Krzemionkowskiego Regionu Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Piasistego* oraz decyzji Komitetu Światowego Dziedzictwa z 45 Sesji Komitetu do okresowego raportu rządowego (NID i MKiDN).
- Przygotowanie informacji nt. stanu zaawansowania prac nad *Parkiem Kulturowym Pradziejowego Górnictwa Krzemienia nad Kamienną* dla Wydziału Infrastruktury i Rozwoju Powiatu Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, a dotyczących realizacji zadań z zakresu wzmacniania potencjału turystycznego regionu w ramach Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

X. Działania marketingowe i PR.

- Organizacja wydarzeń posiadających znaczenie promocyjne dla MHA: *Noc Muzeów* (ogólnopolska akcja propagująca uczestnictwo w kulturze) oraz *Europejskie Dni Archeologii* (wydarzenie mające na celu podniesienie świadomości na temat dziedzictwa archeologicznego oraz rangi Krzemionek).
- Kontynuacja działalności promocyjnej Muzeum za pośrednictwem portalu Facebook poprzez zwiększenie liczby i zakresu tematycznego postów oraz prowadzenie konta na portalu Instagram. Przygotowano i opublikowano łącznie 492 posty na profilach zarządzanych przez Muzeum: Krzemionki - posty – 293;

reakcje – 14.625; zasięg – 743.093; Pałac Wielopolskich w Częstocicach - posty – 107; reakcje – 4.347; zasięg – 51.954; Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim - posty – 92; reakcje – 2.103; zasięg – 90.852.

- Aktualizacja oznaczenia na terenie Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki (oznaczenia kierunków ruchu, tabliczki o konkretnych elementach na obszarze zrekonstruowanej osady pradziejowej). Nowe tablice informacyjne na elewacji budynku muzeum w Krzemionkach i bramie wjazdowej do Pałacu w Częstocicach z oznaczeniem obu organizatorów. Wymiana tablicy Szlaku Archeo-Geologicznego.
- Współorganizacja *III Spotkania Miłośników Archeologii Żywej* w ramach Europejskich Dni Archeologii.
- Kontynuacja promocji instytucji i organizowanych wydarzeń za pomocą informacji medialnych, spotów promocyjnych w mediach lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich: Lokalna TV; Radio Ostrowiec; Radio Rekord; Radio Kielce; Radio eM Kielce, Gazeta Wyborcza Kielce; TVP3 Kielce; media internetowe – w tym Youtube; PAP (Nauka w Polsce); miesięcznik *Dzikie Życie*; portal internetowy kwartalnika *Archeologia Żywa*.
- Kontynuacja współpracy z Bałtowskim Kompleksem Turystycznym poprzez umowę barterową o wzajemnej promocji (tablice reklamowe w Bałtowie i Krzemionkach) i zakup reklamy Muzeum w *Vademecum Turysty* rozprowadzanym bezpłatnie wśród korzystających m.in. z oferty noclegowej w rejonie Bałtowa.
- Współpraca z zakresie wzajemnej promocji z: Muzeum Zamkowym w Sandomierzu, Żywym Muzeum Porcelany w Ćmielowie, Winnicą Terra, Zamkiem Krzyżtopór w Ujeździe – ekspozycja tablic reklamowych.
- Uruchomiono nową stronę internetową muzeum: dopracowanie treści, zlecenie wykonania, publikacja. Witryna internetowa została dostosowana do wymogów określonych w *Ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych*. Wraz ze stroną uruchomiono internetowy sklepik muzealny.
- Uruchomiono nowy punkt sklepu muzealnego w oddziale MHA – Pałacu Wielopolskich w Częstocicach. Rozpoczęto wytwarzanie asortymentu dedykowanego oddziałowi.
- Pozyskanie Patronatu Narodowego Prezydenta RP Andrzeja Dudy w Stulecie Odzyskania Niepodległości, 4 patronów honorowych (Minister Kultury i

Dziedzictwa Narodowego, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, Starosta Ostrowiecki) oraz 14 patronów medialnych (TVP Kultura, TVP3 Kielce, Lokalna.TV, Radio Kielce, Radio Ostrowiec, Gazeta Ostrowiecka, Echo Dnia Świętokrzyskie, Wyborcza.pl Kielce, Sprawy Nauki, Spotkania z Zabytkami, Mówią Wieki, Archeologia Żywa, Link to Poland, Świętokrzyskie.Travel) nad obchodami 100-lecia odkrycia kopalin krzemienia pasiastego w Krzemionkach.

- Nawiązanie współpracy z Narodowym Bankiem Polskim w celu wydania monety okolicznościowej w związku z obchodami 100-lecia odkrycia kopalin krzemienia pasiastego w Krzemionkach.
- Nawiązanie współpracy z Poczta Polską w celu wydania okolicznościowej karty pocztowej oraz dedykowanego datownika w związku z obchodami 100-lecia odkrycia kopalin krzemienia pasiastego w Krzemionkach.
- Przygotowanie tekstów do folderów towarzyszących monecie jubileuszowej wybitej przez NBP oraz karcie wydanej przez Poczta Polską z okazji jubileuszu.
- Kontynuacja produkcji autorskich gadżetów promocyjnych/pamiątek (magnesy, przypinki, podkładki pod kubek, świeczki woskowe) – zaprojektowanych i wykonywanych przez pracowników Muzeum. Określono kolejne wzory i dokonano zamówień pamiątek wytwarzanych przez mgr inż. Andrzeja Wilka z krzemienia pasiastego pochodzącego z Krzemionek (na podstawie zezwolenia ŚWKZ na wykorzystanie surowca pochodzącego ze sztucznych, współczesnych chodników na trasie podziemnej).
- Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki zostały uwzględnione w *Podróżniku Europejskim. Paszporcie młodego wędrowca po ziemi świętokrzyskiej* przygotowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego.
- Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki wzięło udział w spocie promującym województwo świętokrzyskie przygotowanym na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.
- Wprowadzenie do sprzedaży Znaczka Turystycznego No. 1121 Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki. Znaczek jest pamiątką z wizyty w muzeum, a także elementem gry kolekcjonerskiej.
- Dokonanie aktualizacji identyfikacji wizualnej muzeum – wprowadzono nowy logotyp MHA, dokonano korekty logotypu Pałacu Wielopolskich.

- Udostępnienie terenu oraz udzielenie wszelkich niezbędnych informacji na temat Krzemionek na potrzeby nagrań do filmu na kanał YouTube *Kawiaak Jones*.
- Uzupełnienie katalogu zdjęć promocyjnych muzeum o nowe fotografie Pałacu Wielopolskich w Częstocicach oraz Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki.
- Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki zostały zakwalifikowane do ogólnopolskiego konkursu Modernizacja Roku & Budowa XXI w. Muzeum uplasowało się na pierwszym miejscu w województwie świętokrzyskim oraz czwartym miejscu w Polsce wśród obiektów kultury.
- Organizacja przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Muzeum Archeologicznym i Rezerwacie Krzemionki debaty samorządowej. Był to element prac Konwentu Marszałków Województw RP. Wzięli w niej udział przedstawiciele instytucji kultury z całej Polski.
- Prezentacja oferty Muzeum na łamach *Magazynu Montessori* – czasopisma dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.
- Prowadzenie dalszych konsultacji dot. gry planszowej o Krzemionkach przygotowywanej przez studentów Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz dokonano testów w trakcie obchodów 100-lecia odkrycia kopalń krzemionkowych.
- Dystrybucja materiałów promocyjnych Muzeum w innych obiektach turystycznych i kulturalnych oraz punktach informacji turystycznej, a także podczas Międzynarodowych Targów Turystyki i Czasu Wolnego we Wrocławiu.
- Udostępnienie fotografii promocyjnych na wnioski instytucji, firm i osób indywidualnych, m.in. Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowego Banku Polskiego, Poczty Polskiej, Zagranicznego Ośrodka Polskiej Organizacji Turystycznej w Japonii, Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Wyższego Urzędu Górniczego, Państwowego Instytutu Geologicznego.
- Przygotowanie ulotki-książeczki o rezerwacie Krzemionki i projekcie *Zwiększenie dostępności do Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim poprzez poprawę infrastruktury Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki oraz Pałacu Wielopolskich* oraz folderu informacyjnego dla zwiedzających w j. polskim, j. angielskim, j. niemieckim. Ulotka jest dystrybuowana w obu oddziałach muzealnych.
- Kontakty z zewnętrznymi podmiotami (Archiwum TVP, Wytwórnia Filmów Oświatowych w Łodzi) w celu pozyskania filmów edukacyjnych

i dokumentalnych dotyczących Krzemionek i przeznaczony do zamieszczenia na stronie Muzeum.

- Przygotowanie krótkiej informacji o badaniach archeologicznych w Krzemionkach w 2021 roku dla czasopisma National Geographic Polska.
- Udział w szkoleniu *Skuteczna promocja atrakcji turystycznych w internecie* (organizator: Droplabs; online, 15 marca).
- Wypożyczono materiały związane z Krzemionkami (dyplomy, nagrody) w celu promocji muzeum w postaci gabloty w Starostwie Powiatowym w Ostrowcu Świętokrzyskim.
- Opublikowano reklamę Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki w 60. tomie czasopisma naukowego *Archaeologia Polona*.
- Zorganizowano Dni Otwarte Funduszy Europejskich (7-9.10.2022) w obu oddziałach muzealnych. Celem była promocja efektów realizacji projektu *Zwiększenie dostępności...*. Wydarzenia w ramach DOFE były promowane m.in. przez Departament Inwestycji i Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.
- Muzeum wzięło udział w akcji *Gwiazdki Moc* organizowanej przez Radio Ostrowiec.
- Zgłoszono kandydaturę Krzemionek do Złotego Certyfikatu POT w ramach konkursu na Najlepszy Produkt Turystyczny organizowanego przez Polską Organizację Turystyczną.
- Krzemionki wzięły udział w akcji promocyjnej województwa świętokrzyskiego zainicjowanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego. Muzeum odwiedzili blogerzy Rudeiczarne Travel Blog, czego efektem była publikacja materiałów z wizyty na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych.
- Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki pojawiły się na łamach wydawnictwa *Województwo Świętokrzyskie. Największe Atrakcje* przygotowanego przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego.
- Przygotowano i przekazano do publikacji materiały promujące Muzeum do wydawnictwa ROTWŚ „Świętokrzyskie TOP Atrakcje” (planowany druk: marzec 2023 r.).

- W ramach wizyty w Polsce organizowanej przez Zagraniczny Ośrodek Polskiej Organizacji Turystycznej w Tokio Krzemionki odwiedzili przedstawiciele branży turystycznej z Japonii (12.10.2022).
- Przygotowano i wydrukowano kalendarze na 2023 rok z wizerunkiem muzeum.
- Promowano wydarzenia organizowane przez muzeum poprzez dystrybucję informacji w mediach, spoty reklamowe, plakaty na słupach i tablicach ogłoszeniowych na terenie województwa świętokrzyskiego.
- Nawiązano kontakt z telewizją turystyczną „Polska na Weekend TV” w celu aktualizacji/realizacji nowych spotów promocyjnych dla obu oddziałów muzealnych. Przekazano materiały informacyjno-promocyjne o Muzeum.
- Promocja Muzeum podczas Dożynek Gminnych w Bałtowie 3.09.
- Działania promocyjne w związku z obchodami 100-lecia odkrycia kopalń krzemienia pasiastego w Krzemionkach: spoty radiowe i telewizyjne, banery, ulotki, plakaty, udział w audycjach w mediach lokalnych i ogólnopolskich (np. Jedynka Polskie Radio, Trójka Polskie Radio), przygotowanie i dystrybucja gazety pn. „Kurier Krzemionkowski”, dystrybucja gadżetów promocyjnych poświęconych Stuleciu (koszulki, notesy, breloki, nożyki barmańskie)

XI. Realizowane projekty.

- Dalszy ciąg realizacji projektu badań powierzchniowych i nadzór archeologiczny inwestycji: budowa północno-zachodniej obwodnicy miasta Starachowice, łączącej drogę krajową nr 42 w Wąchocku z drogą wojewódzką nr 744, badania powierzchniowe obszaru lasów Nadleśnictwa Starachowice, badania powierzchniowe, obszar lasów Nadleśnictwa Marcule, wymiana korespondencji i kontakt telefoniczny ze Świętokrzyskim Zarządem Dróg Wojewódzkich.
- Prace związane z zamknięciem projektu *Zwiększenie dostępności do Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim poprzez poprawę infrastruktury Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki oraz Pałacu Wielopolskich* - przygotowanie zestawu zdjęć do albumu - wydawnictwa poinwestycyjnego. Zamknięcie projektu wyznaczone na połowę 2023 roku.
- *Obchody 100-lecia odkrycia kopalń krzemienia pasiastego w Krzemionkach* - § 6220 - dotacja celowa ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na realizację zadania „Obchody 100-lecia odkrycia kopalń

krzemienia pasiastego w Krzemionkach” – Kod budżetu zadaniowego 9.1.1.2. – Ochrona, udostępnianie, digitalizacja i popularyzacja zasobów dóbr kultury i propagowanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym. Kwota dofinansowania – 200.000 zł.

- *Wyposażenie sal wystawowych Pałacu Wielopolskich w Częstocicach w gabloty ekspozycyjne* – § 2800 – dotacja celowa ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na realizację zadania „Wyposażenie sal wystawowych Pałacu Wielopolskich w Częstocicach w gabloty ekspozycyjne” – Kod budżetu zadaniowego 9.1.1.2. – Ochrona, udostępnianie, digitalizacja i popularyzacja zasobów dóbr kultury i propagowanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym. Kwota dofinansowania – 200.000 zł.
- Zakończenie projektu *Nieinwazyjne rozpoznanie segmentu C pola eksploatacyjnego Krzemionki* (rozliczenie dotacji celowej od Powiatu Ostrowieckiego oraz dofinansowania z funduszy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego).

XII. Frekwencja.

Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim	Liczba zwiedzających ogółem	Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki	Pałac Wielopolskich (wrzesień – grudzień)
Liczba zwiedzających	39 011	37 233	1 778

XIII. Zarządzanie zasobami ludzkimi (zmiany w okresie sprawozdawczym, współpraca z organizacjami wspierającymi i związkami zawodowymi, ewentualny układ zbiorowy - polityka kształtowania płac, zasady komunikacji wewnętrznej, wolontariat, zatrudnienie w etatach i osobach).

- Muzeum współpracuje z organizacjami pozarządowymi (np. Świętokrzyskie Stowarzyszenie Dziedzictwa Przemysłowego, Stowarzyszenie MOST) celem

poszerzenia możliwości realizacji celów statutowych. Ponadto wsparcia dla działalności udzielają Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich, Stowarzyszenie Muzealników i Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Ostrowieckiej. W obrębie Muzeum nie działają związki zawodowe.

- W pierwszej połowie roku nastąpiło zwiększenie załogi o 6 osób (5 ½ etatu) – wzmocnienie Działu Sztuki i Rzemiosła Artystycznego, Działu Przyrodniczego, Działu Edukacyjno-Promocyjnego, Działu Opieki nad Ekspozycjami oraz Działu Technicznego).
- Liczba zatrudnionych na dzień 31.12.2022 – 34 osoby. Muzeum korzystało również z dodatkowego, sezonowego zatrudnienia przewodników i edukatorów w ramach umów-zleceń oraz umów o dzieło.

XIV. Zmiany w zarządzaniu mieniem w okresie sprawozdawczym (nieruchomości, status własnościowy).

- W grudniu 2019 r. podpisana została umowa o współprowadzeniu Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Powiat Ostrowiecki, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku. Muzeum pozostało jednostką samorządową współprowadzoną przez Ministra.
- Siedzibą główną Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim jest obiekt wybudowany w Sudole, gm. Bodzechów w roku 2011 będący jednocześnie siedzibą oddziału — Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki. Siedziba drugiego oddziału znajduje się w Pałacu Wielopolskich w Częstocicach, administracyjnie będących obecnie częścią miasta Ostrowca Świętokrzyskiego. Poza budynkami i budowlami w obu siedzibach, Muzeum zawiaduje (użytkowanie wieczyste) terenem Rezerwatu oraz częścią parku pałacowego w Częstocicach. Większa część tych nieruchomości jest wpisana do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego. Grunty te posiadają status własności Skarbu Państwa pozostając w zarządzie Powiatu Ostrowieckiego. Rezerwat w Krzemionkach w obrębie wpisu do rejestru stanowi Komponent 1 Krzemionkowskiego Regionu Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego wpisanego w lipcu 2019 roku na Listę UNESCO.

XV. Współpraca krajowa i zagraniczna

A. Krajowa:

Współpraca z polskimi muzeami, organizacjami pozarządowymi i instytucjami kultury w ramach bieżących działań w pierwszym, drugim i trzecim kwartale 2022:

- Muzeum Archeologiczne w Krakowie
- Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy
- Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, Oddział Małopolski
- Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Warszawa
- Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce
- Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
- Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie
- Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach
- Narodowy Instytut Dziedzictwa
- Muzeum Zamkowe w Sandomierzu
- Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej
- Stowarzyszenie Historyków Sztuki – Oddział Kielecki
- Świątokrzyskie Stowarzyszenie Dziedzictwa Przemysłowego
- Masłomęckie Stowarzyszenie Wioska Gotów
- Fundacja Terra Operta
- Stowarzyszenie Pro Antica
- Stowarzyszenie Hellas et Roma i Legio XXI Rapax

B. Zagraniczna

- Europejska Unia Nauk
- EXARC

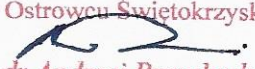
- English Heritage
- Kontakty z Bergbaumuseum Bochum i Yale University w celu pozyskania ilustracji do artykułów naukowych.
- Museu d'Arqueologia de Catalunya

XVI. Kontrole (organ kontrolujący, zakres kontroli, stan realizacji zaleceń pokontrolnych)

- Kontrola Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach (16.03.2022) – kontrola stanu przygotowania obiektów na wypadek sytuacji kryzysowych lub konfliktu zbrojnego. Zalecenie – aktualizacja planu ochrony na wypadek konfliktu zbrojnego.
- Kontrola Archiwum Państwowego w Kielcach (6.05.2022) – kontrola postępowania z materiałami archiwalnymi wchodzącymi do państwowego zasobu archiwalnego i dokumentacji niearchiwalnej powstałej i zgromadzonej w Muzeum Historyczno-Archeologicznym w Ostrowcu Świętokrzyskim.
- Kontrola Dyrekcji Specjalistycznego Urzędu Górniczego w Katowicach (24.05.2022) – kontrola szybów i szybków z wyposażeniem oraz urządzenia transportowego, którego środki transportu poruszają się po torze o nachyleniu większym niż 45 st. w wyrobiskach górniczych.
- Kontrola Komisji Rewizyjnej Rady Powiatu Ostrowieckiego (15.06-15.07.2022).
- Kontrola Państwowej Inspekcji Pracy (05.10.2022).
- Lustracja terenowa *Krzemionkowskiego Regionu Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego* przeprowadzona przez Narodowy Instytut Dziedzictwa (13.10.2022).

Zalecenia pokontrolne w trakcie realizacji

Przygotowano na podstawie materiałów dostarczonych przez pracowników MHA

DYREKTOR
Muzeum Historyczno-Archeologicznego
w Ostrowcu Świętokrzyskim

dr Andrzej Przychodni